

BJØRN STISGAARD KORNERUP

Født 8. Maj 1896

Død 5. November 1957

Kongelig Ordenshistoriograf, Overarkivar,
Dr. theol. BJØRN KORNERUP
in memoriam.

Den 5. November 1957 døde kgl. Ordenshistoriograf, Overarkivar, Dr. theol. Bjørn Kornerup. Døden, der var fremkaldt af en Blodprop ved Hjertet, indtraf ganske uventet, og Budskabet derom var ufatteligt for alle, der havde bemærket, at Dr. Kornerup arbejdede med sin sædvanlige, store Energi. Dødsfaldet vakte saa meget desto større Opsigt, fordi den danske Kirkehistorie derved mistede en af sine kyndigste Forskere, »Selskabet for Danmarks Kirkehistorie« sin Formand og Inspirator og »Kirkehistoriske Samlinger« sin Redaktør og flittigste Bidragyder.

Bjørn Stisgaard Kornerup var født den 8. Maj 1896 paa Frederiksberg som Søn af Figurmaleren Valdemar Vincent Kornerup († 1924) og Hustru Agnes Margrethe Stisgaard († 1899). Familien flyttede snart til Hillerød, hvor Sønnen blev sat i Frederiksborg Statsskole. I Gymnasieaarene var det især Rektorerne C. Iversen og Carl Hude samt Lektor H. Boisen, der gjorde Indtryk paa Drengen, og ved deres Undervisning skærpedes hans Sans for den humanistiske Dannelse, og han fik solide Kundskaber i de klassiske Sprog. Han blev Student i 1914 og immatrikuleredes samme Aar som theologisk Student ved Københavns Universitet¹.

¹) Disse og andre Oplysninger efter Dr. Kornerups Vita i Kbhvns. Universitets Festskrift 1929 p. 104–6.

Naar Bjørn Kornerup valgte Theologien som sit Studium, skyldtes det hans Interesse for Kirkehistorien. Han har fortalt, at han tilfældigt kom til at overvære et Møde, som »Selskabet for Danmarks Kirkehistorie« afholdt i Asminderød den 28. Juli 1907. Her talte den senere Professor, Dr. theol. J. Oskar Andersen og Selskabets Formand, Dr. theol. H. F. Rørdam. Især gjorde Dr. Rørdams Foredrag et stærkt Indtryk, og Drengen, der kun var elleve Aar, besluttede at studere den danske Kirkes Historie. I den følgende Tid gik han rundt i Omegnens Kirker og afskrev Inskriptioner paa Ligsten. Da Faderen senere malede et Portræt af Dr. Rørdam, blev Drengen indbudt til at følge med, og Rørdam henvendte da disse Ord til ham, som han aldrig glemte: »Vil du læse Kirkehistorie, skal du læse Latin, Latin, Latin, thi ellers maa du ideligt standse«. Drengen fulgte Formaning, og Dr. Kornerup blev en stiv Latiner.

Som Student fulgte Bjørn Kornerup med størst Interesse Professor J. Oskar Andersens Forelæsninger og Øvelser, og med den erslevske Methodelære som Grundlag blev han indført i det praktiske Forskningsarbejde. Efter fire Aars Studium besvarede han Universitetets theologiske Prøvegave: »Augustins religiøse Udvikling indtil 391 med Prøver af den i Confessiones givne Skildrings historiske Værdi« og fik tilkendt Guldmedaille for sit Arbejde¹. I 1921 bestod Bjørn Kornerup Embedseksamen med laud i alle Fag. Den gejstlige Løbebane ønskede han ikke at slaa ind paa, og de følgende Aar hengik med forskellig Lærer- og Vikarvirksomhed, indtil han den 1. Januar 1925 blev ansat som Underarkivar ved Landsarkivet i Viborg. I 1927 forflyttedes han til Rigsarkivet, hvor han avancerede gennem Graderne, indtil han i 1946 blev Overarkivar og Leder af Rigsarkivets anden Afdeling. I 1951 udnævntes han til kongelig Ordenshistoriograf.

Denne smukke Karriere kunde utvivlsomt sikre Dr.

¹) Kbhvns. Universitets Festskrift 1919, p. 153–154.

Kornerup et hæderfuldt Eftermæle, men vilde næppe bevare hans Navn for Eftertiden. Det var især ved sit imponerende Forfatterskab, at Dr. Kornerup sikrede sig en solid og grundfæstet Position blandt den danske Kirkehistories Forskere i Fortid og Nutid.

Som den medfølgende Bibliografi udviser, forfattede Dr. Kornerup i sine Skole- og Universitetsaar smaa Afhandlinger om forskellige Emner. Med sin Guldmedailleafhandling gjorde han sig første Gang gældende paa den videnskabelige Historiekrivnings Omraade. Besvarelsen fyldte ikke mindre end 1096 Kvartsider, og ved Bedømmelsen blev der lagt Vægt paa, at Forfatteren besad det nødvendige Herredømme over det latinske Sprog, og at han meget flittigt og omhyggeligt havde gennemgaaet det omfattende Kildemateriale. Bjørn Kornerup vendte sig dog hurtigt mod Studiet af den danske Kirkehistorie, og i »Fra Frederiksborg Amt« for 1921 offentliggjorde han en Afhandling om Biskop Peder Herslebs Præsteaar i Hillerød og Herløv fra 1718 til 1725. Den efterfulgtes af en udførlig Studie i »Theologisk Tidsskrift« for 1922 over Peder Hersleb som Prædikant, der lod ane, at han vilde vie denne pietistiske Prælat en mere indgaaende Behandling. Det blev dog ikke Tilfældet. I »Biskop, Dr. theol. Otto Fabricius. Et Minde-skrift i Hundredeaaret for hans Død« (Kbhvn. 1923) gav han en velfunderet Skildring af denne særprægede gejstlige og hans Præstegerning i Norge og Danmark.

I de følgende Aar samlede Dr. Kornerup sine Kræfter om Arbejdet paa en Afhandling, der kunde indbringe ham den theologiske Doktorgrad. I 1928 fremlagde han sit Arbejde »*Biskop Hans Poulsen Resen. Studier over Kirke- og Skolehistorie i det 16. og 17. Aarhundrede. I 1561-1615.*« (Kbhvn., 508 S.). Biskop Resens Betydning og Indflydelse var almindelig kendt, men først Dr. Kornerups Afhandling kastede Lys over Manden, hans Udvikling og Omgivelser. I Disputatsen fremlagdes alle Meddelelser fra hjemlige og udenlandske Arkiver og Biblioteker, som blot paa nogen

Maade kunde fortælle om Bogens Hovedperson i Ungdoms- og Universitetsaarene. Resens Udvikling belyses især ved en Skildring af de Skoler og Universiteter, han besøgte, og de aandelige Strømninger, der gik gennem Tiden. Derved faar Værket et bredt aandshistorisk Islæt, som ikke er almindeligt i kirkehistoriske Afhandlinger, men som det faldt Bjørn Kornerup naturligt at indflette. Han fremfører sine Anskuelser med en forsigtig og afvejende Dom, men ofte kunde man ønske en dybere og mere selvstændig Indførelse i Datidens filosofiske og theologiske Tankeverden.

Det er naturligt, at dette store Værk indbragte Bjørn Kornerup den theologiske Doktorgrad. Afhandlingen blev paa flere Maader Udgangspunktet for de følgende Aars Virke, thi man sporer i den, at Dr. Kornerup især interesserer sig for de Omraader af Kirkehistorien, som har bred Berøring med det almindelige Aandsliv, og om hvis Hovedpersoner man kan fremdrage Materiale fra Arkiver og Biblioteker. Netop Udgivelsen af betydningsfuldt Arkivmateriale og kirkehistoriske Kildeskrifter skulde — sammen med Skildringer af kirkelige Institutioners og Skolers Historie gennem Tiderne — lægge Beslag paa mange af Dr. Kornerups Kræfter i den følgende Menneskealder.

I 1932 udsendte »Det danske Sprog- og Litteraturselskab« Hans Tausens Oversættelse af de fem Mosebøger og i 1934 Hans Tausens Postil. Til begge Udgaver har Dr. Kornerup skrevet udførlige og instruktive Indledninger. I den første gav han en Udsigt over Bibellæsningens og Bibeludgavernes Historie i Middelalderen og paa Reformationstiden, baade herhjemme og i Udlandet, og hertil føjedes en Redegørelse for Forfatterens og Tekstens Særpræg. Indledningen til Postillen er formet paa tilsvarende Maade, og saaledes faar Læserne en sober Orientering om Teksterne og Hans Tausen. Som det er naturligt, er Introduktionerne litterære og historiske, og man mærker, at Dr. Kornerup er opfostret i den erslevske Skole. Et nøjere Kendskab til Hans Tausens Tankeverden og dens Ejendommeligheder

faar Læseren ikke. Selvom Dr. Kornerup ofrede Reformationstiden al Ære og Respekt, følte han sig næppe tiltalt af dens særprægede Anskuelser. Til Reformationsjubilæet i 1936 indskrænkede han sig da ogsaa til at besørge en Faksimileudgave af nogle Aktstykker og Breve vedrørende Reformationen i Danmark.

Med større Varme og Interesse udarbejdede Dr. Kornerup Indledningen og Kommentarerne til den Udgave af »*J. P. Mynsters Visitatsdagbøger 1835-53*« (I-II, Kbhvn. 1837), som »Selskabet for Danmarks Kirkehistorie« udsendte i Forening med Sprog- og Litteraturselskabet. Visitatsdagbøgerne er blandt de bedste Kilder til Oplysning om Tilstandene i Sjællands Stift op mod Midten af forrige Aarhundrede, og i sin Indførelse har Dr. Kornerup dels gennemgaaet Bispevisitatsernes Historie, dels tegnet et Billede af Biskop Mynsters Personlighed og Forholdene i de sjællandske Menigheder. Skildringen er saa underholdende og livfuld, at den læses med udelst Interesse, og Grunden er næppe alene, at Biskoppen var en saare markant Skribent, hvis Udtalelser let kunde samles til en fængslende Beretning, men ogsaa, at Dr. Kornerup nærrede megen Ærbødighed for denne Ener i det danske Bispekollegium.

Da »Det kongelige danske Videnskabernes Selskab« i 1942 fejrede sit 200 Aars Jubilæum, faldt det i Dr. Kornerups Lod at give de væsentlige Bidrag til et Hyldestskrift, som »Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie« udsendte i den Anledning. Det udførlige Værk (LVII + 235 S.) er viet Mindet om den betydeligste af de Mænd, der medvirkede ved Selskabets Oprettelse, den som Filolog og kritisk Historiker berømte Hans Gram. Dr. Kornerup besørgede Udgivelsen af Hans Grams Vita og føjede sine Kommentarer dertil. I Indledningen har han fortalt om Biografiens brogede Tilblivelseshistorie og meddelt nogle karakteriserende Træk af Hans Grams Liv og Levned, saaledes at Bogen fremtræder som en statelig og værdig Publikation. Da »Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets

Historie« tre Aar senere fejrede det samme Minde, udarbejdede Dr. Kornerup et lignende Værk om Selskabets Skæbne gennem Tiderne (131 S.).

Til »Lunds Stifts Herdaminne från Reformationen till nyaste Tid« (Ser. I, 1, 1943) leverede Dr. Kornerup en solid og grundig Udgave af Biskopperne Poul Mortensen Aastrups og Mads Jensen Medelfars Optegnelser fra deres Visitationer i Stiftet mellem 1611 og 1637. I 1949 fejrede »Selskabet for Danmarks Kirkehistorie« Mindet om sin 100-aarige Bestaaen, og Dr. Kornerup skaffede Midlerne til den kommenterede Udgave af den danske Kirkes Lærebekendelse og Kirkeordinans af Aar 1561 (*Confessio et Ordinatio Ecclesiarum Danicarum*, LXXII + 203 S.), som han selv forestod og udsendte i 1953. Sin Udgivervirksomhed sluttede Dr. Kornerup med de to fængslende Brevudgaver: »*Biskop H. Martensens Breve*« (I-III, Kbhvn. 1955-57) og »*Caspar Paludan-Müller. Et Udvalg af hans Optegnelser og Breve*« (I-II, Kbhvn. 1958). De fyldige Noter vil hurtigt overbevise Læserne om det flittige og kyndige Arbejde, der er nedlagt i disse Værker.

Den anden Hovedpart af Dr. Kornerups Produktion er viet nogle kirkelige Institutioners og Skolers Historie. Han redigerede Værket »*Vor Frue Kirkes og Menigheds Historie*« (Kbhvn. 1930, 427 S.) og leverede selv det største Bidrag, nemlig om Vor Frue Kirke som Institution og det til den knyttede Aandsliv. Næppe mange Kirker har været Rammen om et saa rigt og stærkt varieret kristeligt Liv som Domkirken i København. Talrige fremtrædende gejstlige har haft deres Virke her. Kilderne til Oplysning herom er forbavsende righoldige, og det har ingenlunde været let at bearbejde det foreliggende Materiale til en velafrundet og fyldestgørende Udsigt over adskillige Aarhundreders Kirkeliv. Men den Kunst kunde Dr. Kornerup, og især er det fortjenstfuldt, at han har givet en udmærket Skildring af Kirkens Historie i katolsk Tid.

Allerede i 1933 udsendte Dr. Kornerup sit næste større

Værk: »Frederiksborg Statsskoles Historie 1630-1830. Med en Oversigt over Skolens nyere Historie« (Kbhvn. 1933, 288 S.). Heri skildrer han det latinske Skolevæsen siden Reformationen, Skolens ydre og indre Forhold under de skiftende Rektorer, og de forskellige pædagogiske Idealer, der har præget Skolelivet gennem Tiderne. Først og sidst mærker man, at Skildringen farves af Dr. Kornerups Kærlighed til sin gamle Skole. Til Værket »Aalborg Stiftshospitals Historie« (I-II, Kbhvn. 1931-39) udarbejdede Dr. Kornerup det sidste og største Halvbind (224 S.), der udførligt behandler Stiftelsens Historie baade som Helligaandshus og som almindeligt Hospital. Dr. Kornerup fik her Lejlighed til at vise sine alsidige Kundskaber, thi der fortælles ligesaa udførligt om Klosterets Økonomi, Administration og Opgaver som om den aandelige Baggrund for dets Oprettelse og dets omskiftelige Skæbne i Tidens Løb.

I 1947 udsendte Dr. Kornerup første Bind af »Ribe Katedralskoles Historie. Studier over 800 Aars dansk Skolehistorie. (1145-1660)« (498 S.), og i 1952 fulgte det andet Bind, der omhandlede Perioden 1660-1920 (468 S.). Dette monumentale Værk, hvis Udgivelse blev muliggjort gennem Støtte fra adskillige ansete Institutioner, maa ikke blot af Omfang, men ogsaa af Kvalitet anses for det bedste, Dr. Kornerup har ydet. Her er Ribe Skoles Historie fortalt fra den første spæde Begyndelse, som kun dunkelt kan anes. Særdeles indgaaende er Beretningen om den ansete Latinskoles Skæbne paa Reformationstiden, i Pietismens Dage og i Oplysningstiden. Som sædvanligt lægger Dr. Kornerup et forbavsende Litteratur- og Arkivkendskab for Dagen, men hvor Materialet er brøstfældigt, kan Dr. Kornerup med sin ualmindelige Viden om Fortidens europæiske Aandsliv supplere Manglerne. Paa den Maade fremstaar der et velafrundet Billede af en anset Kulturinstitutions Skæbne, og Læserne faar ikke blot et meget indgaaende Kendskab til Ribe Katedralskoles Historie gennem Tiderne, men ogsaa en fyldig Indførelse i Lærdommens og

den humane Dannelses Art fra Højmiddelalderen til vore Dage. Derfor vil Værket vække Interesse hos mange andre end dem, der har været knyttet til den vestjydske Købstad og dens Skole. Ved sin Monumentalitet er det et Særsyn i Nutidens historiske Litteratur, og det var dette store Arbejde, der skaffede Dr. Kornerup det hæderfulde Medlemskab af Videnskabernes Selskab.

Med den Anseelse, Dr. Kornerup nød for sin store Viden og store Produktion, var det naturligt, at han sammen med Professor, Dr. theol. Hal Koch redigerede den første samlede Fremstilling af den danske Kirkes Historie. Til »*Den danske Kirkes Historie*« leverede Dr. Kornerup den meget indgaaende og grundige Fremstilling af Oplysningstidens Historie fra 1746 til 1799 (Bd. V, p. 237-505). Under Læsningen forbavses man bestandigt over det vældige Materiale, der er fremstillet saa klart og overskueligt. Naturligvis har Dr. Kornerup støttet sin Fremstilling til tidligere Behandlinger af denne vigtige Periode i den danske Kirkes Historie, men for første Gang faar man en virkeligt udførlig og særdeles veldisponeret Redegørelse for Oplysningstidens Kirkehistorie, som ikke blot er bygget paa Kendskab til Litteraturen og til Kilderne, men ogsaa paa en theologisk Forstaaelse af Tidens mangeartede Brydninger. Det var naturligt, at Dr. Kornerup, der som ingen anden kendte Kirkens Historie i Orthodoxiens Tid, ogsaa behandlede Perioden fra 1536 til 1699, og Aftenen før sin Død naaede han at fuldføre sin Redegørelse indtil Aaret 1670. Skildringen vil forhaabentlig inden længe kunne fremlægges for Læseverdenen, og ingen behøver at tvivle paa, at den Lærdom og Grundighed, som udmærkede Dr. Kornerup, ogsaa kendetegner dette Værk.

Til disse særskilt udsendte Værker føjede Dr. Kornerup — som den medfølgende Bibliografi udviser — en overvældende Række Afhandlinger og Recensioner. Til den sidste Udgave af »*Dansk Biografisk Leksikon*« var han næstflittigste Bidragyder, og hans Artikler vilde, om de blev

trykt samlede, fylde paa det nærmeste et enkelt Bind af Værket. Til »*Personalthistorisk Tidsskrift*« var hans Bidrag ikke faa, men det var især »*Kirkehistoriske Samlinger*«, der havde hans Kærlighed, og siden 1933 er der ikke udsendt et Hefte, hvortil Dr. Kornerup ikke har leveret et eller flere fyldige Bidrag. Under sine indgaaende Arkivstudier var Dr. Kornerup ofte stødt paa Brevsamlinger og Aktstykker, som belyste mere eller mindre kendte Episoder i dansk Kirkeliv. Han forsynede dem med udførlige Indledninger og Kommentarer, og blandt de mere værdifulde Bidrag skal nævnes »Biskop Jørgen Hees Selvbiografi« (6. R. I), »Reformationsjubilæet i 1617« (6. R. II), »Om Christopher Mummess Katekismusforklaring« (6. R. III), »Fra H. N. Clausens yngre Aar« (6. R. VI), »Kvæker-Propaganda i Danmark og Norge i ældre Tid« (do.), »Biskop Peder Winstrup« (7. R. I), »To Kvæker-Besøg i Danmark i det 19. Aarhundrede« (ibd.), »Cort Aslaksen« (7. R. II), »J. P. Mynster og Spjellerup« (7. R. III), samt »Danmark og Konkordiebogen« (ibd.), hvortil kommer Beretningen om Selskabet for Danmarks Kirkehistorie fra dets Oprettelse til 1913 (6. R. VI).

I denne Oversigt over Dr. Kornerups Forfatterskab er kun de mere betydningsfulde Værker anført. Flere kunde nævnes, men det vil af dette Rids være klart, at Dr. Kornerups Produktion er saa omfattende og righoldig, at han alene derved har vundet sig et Navn blandt den danske Kirkehistories Forskere. Aabenbart har han følt en stor Glæde ved at samle og bearbejde sit Stof for at fremlægge det for Læseverdenen i smukke Publikationer. Men er hans Livsværk forbavsende af Omfang, er dets Kvalitet det ikke mindre. Lad være, at der kan findes enkelte Fejl, og at andre har forsynet deres Værker med mere fyldestgørende Indledninger og Kommentarer. Dr. Kornerups Omhu for alle Detailler, hans Redelighed og Soberhed i de Bemærkninger, han knytter til sin Fremstilling, giver dog bestandigt Læseren en Fornemmelse af, at han føres til-

bage til Fortiden under en paalidelig og kyndig Historikers Vejledning. Man mærker ideligt, at Dr. Kornerup har læst og lært i den ersonske Skole, at det er ham om at gøre at Kilderne kommer til deres Ret og ikke benyttes til uvedkommende Formaale.

Dr. Kornerup beskæftigede sig helst med de Omraader af Kirkehistorien, som indgaar i den almindelige Kulturhistorie. Det var især Lærdomshistorien, der fængslede hans Opmærksomhed, og hans bedste Værker omhandler de Perioder, hvor den kirkelige og humane Dannelse stod i nøje Forbindelse. Hans Styrke er det omfattende Kendskab til Hovedværker i den historiske og kirkehistoriske Litteratur, til ældre og nyere Behandlinger af de Emner, han skriver om, og sidst, men ikke mindst hans dybe Fortroighed med Arkivernes Materialmængder. Under sit Arbejde paa Rigsarkivet havde han erhvervet sig stor Færdighed i at fremskaffe ubenyttet eller upaaagtet Kildemateriale til Belysning af sine Emner.

Formaalet med hans Forfatterskab var især at fremskaffe præcise og detaillerede Oplysninger om Fortidens Personligheder og de Hovedstrømninger, de repræsenterer. Dunkle Sammenhænge er opklaret, og store og smaa Mennesker fremtræder i en ændret, ofte ny Belysning. Det er Dr. Kornerup om at gøre, at alle vederfares Retfærdighed, men undertiden kunde man ønske, at han havde udtalt sig med større Dristighed, og at han havde antydnet flere nye Sammenhænge og Forbindelser. Man maa dog bestandigt glæde sig over den sikre og faste Disposition, der former hans Redegørelser, og som letter Tilegnelsen af Stoffet betydeligt. Dr. Kornerups Sprog er altid kultiveret og velplejet, ofte levende, følsomt og rigt facetteret, og han udtrokte sig med voksende Frihed. Selvom han altid tyede til Arkiverne og deres righoldige Materiale, fortabte han sig ikke i Detaillerne, men hans Værker og Afhandlinger er homogene Helheder, og han kunde den Kunst at faa en

Beretning til at bevæge sig fremad i et roligt og ensartet Tempo.

Et saa righoldigt Forfatterskab som Dr. Kornerups kan kun blive til, naar man foruden Talent besidder den fornødne Dygtighed og Udholdenhed og ikke besværes af Overvejelser om Kirkehistoriens Maal og Egenart. Dr. Kornerups sidste Arbejde ligner da ogsaa de første i Maal og anvendte Metoder. Derved bliver hans Forfatterskab ret unuanceret, og Dr. Kornerups Frodighed viste sig i Forfatterskabets forbavsende Omfang og ikke i en kritisk Tilegnelse af nyere Opfattelser af Kirkehistoriens Ejendommeligheder og Særpræg. Den, der læser hans nyligt afholdte Foredrag om Historie og Kirkehistorie, som findes i den medfølgende Bibliografi, vil faa et meget stærkt Indtryk af en Forsker, som i Redelighedens og Sandhedens Navn afviser alle Forsøg paa at udnytte Kirkehistorien til andre Formaal end vederhæftig og sandfærdig Oplysning om Kirkens Fortid. Maaske var der andre og ligesaa bemærkelsesværdige Synspunkter at fremhæve — bl. a. at de mange Begivenheder i Kirkens Fortid kun kommer til deres Ret, naar de forstaas som Kirkens Manifestationer, netop som Kendsgerninger, der paa en eller anden Maade skulde forbinde Himmel og Jord, det timelige med det evige. Det er et historisk Faktum, at Kirken altid har villet etablere et saadan Forbindelse. Det er kun for en uhistorisk Betragtning, at Kirken i det væsentlige fremtræder som en Del af et broget Kulturmønster. Derfor bør Kirkehistorien ikke først og fremmest beskæftige sig med Begivenheder, der er af Betydning for en almindelig Kulturhistorie, men søge et Svar paa Spørgsmaalene: Hvorledes gav Kirken sig i de skiftende Tider tilkende som Bindeleddet mellem Himmel og Jord, og hvorledes blev dens Bestræbelser forstaaet? Det er saadanne Undersøgelser, der er specielle for Kirkehistorien — det er dem, og ikke blot Beskæftigelsen med de forskellige Kirkers Fortid, der bør give Disciplinen dens Navn

og Berettigelse. Saadanne Overvejelser, der ikke sætter den mindste Plet paa det storslaaede Forfatterskab, vilde maaske have haft en gunstig Indflydelse paa Dr. Kornerups Emnevalg og hans Behandling af kirkehistoriske Tildragelser. Maaske vilde de ogsaa have skabt større Berøringsflade med de Studenter, der er mere interesserede i Kirke og Theologi end i Arkiver og Kulturhistorie.

I 1949 havde »Selskabet for Danmarks Kirkehistorie« bestaaet i 100 Aar, og Dr. Kornerup benyttede Lejligheden til at give et Rids af Selskabets Historie indtil Aaret 1913, da Udgivelsen af »Kirkehistoriske Samlinger« ophørte med Udsendelsen af det sidste Bind i 5. Række. Tiden er næppe inde til at fortælle Selskabets Historie i de følgende Aar, selvom de bevarede Oplysninger i Selskabets Arkiv er mange. Her skal det blot nævnes, at det omkring 1930 kom paa Tale at fortsætte Udgivelsen af »Kirkehistoriske Samlinger« med en 6. Række, som skulde have været paabegyndt allerede 1916. Dr. Kornerup havde fra sine Studenteraar været interesseret i at vække det slumrende Selskab til Live, og at det lykkedes, havde han Æren for. Han var udsat til at bestride de forskellige Forretninger, som var forbundet med Tidsskriftets Udsendelse, og han havde en naturlig Interesse i at overtage Hvervet som Samlingernes Redaktør. Fra 1938 bestred han da ogsaa denne Post sammen med Professor, Dr. J. Osk. Andersen, og fra 1948 var han alene om Hvervet.

De bevarede Breve og Aktstykker viser, at Dr. Kornerup udfoldede et stort Arbejde for at sikre Samlingernes Eksistens. Megen Aarvaagenhed og en stadig Interesse for Publikationens Trivsel var nødvendig for at fastholde de gamle Abonnenter og vinde nye. Dr. Kornerup vaagede ogsaa nidkært over Selskabets Økonomi, og de Midler, der samledes, forvaltede han sikkert og med megen Skønsomhed. Ved kloge Dispositioner sørgede han for at Tidsskriftet selv under vanskelige Forhold kunde udkomme regel-

mæssigt. I de sidste Aar var Dr. Kornerup samtidig Formand, Sekretær og Kasserer i Selskabet, dertil Redaktør og flittigste Bidragyder til Samlingerne. Mere end noget andet Enkeltværk er det »Kirkehistoriske Samlinger« der skaffede hans Navn Vægt og Anseelse i større Kredse. Vel naaede han ikke at levere saa mange Bidrag som Dr. H. F. Rørdam, men hans Artikler og Afhandlinger er til Gengæld af større Lødighed. Derfor vil den samme Glans, der hviler over Dr. Rørdams Navn, falde paa Dr. Kornerup, og mere end nogen anden er det disse to højt fortjente Mænd, der vil erindres blandt Læserne af »Kirkehistoriske Samlinger«.

Ikke alle de Forhaabninger, Dr. Kornerup havde næret, blev indfriet. Han opnaaede ikke at blive Professor i Kirkehistorie, og heller ikke Embedet som Rigsarkivar blev ham tildelt. Men han lod sig ikke mærke af Skuffelserne og kunde glæde sig over de mange Æresbevisninger, der med rette blev ham tilkendt. Her skal det blot nævnes, at han i 1937 blev optaget i »Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie« og i 1952 Medlem af Videnskaberne Selskab. Han var ogsaa Medlem af ansete videnskabelige Sammenslutninger i Lund, Stockholm, Uppsala, Oslo, Trondhjem og Helsingfors. Han var Æresdoktor ved Universitetet i Uppsala og havde holdt Forelæsninger som Gæst ved adskillige nordiske Universiteter.

For os, der lærte Dr. Kornerup at kende i de senere Aar, var han den kyndige og erfarne Kirkehistoriker, der modtog os i sit Kontor paa Rigsarkivet med en paa samme Tid fornem og hjertelig Venlighed. Var man interesseret i at skildre en Del af den danske Kirkes Historie efter Kilderne, maatte man før eller senere komme i Forbindelse med Dr. Kornerup, og han viste megen Opmærksomhed og Interesse for dem, der jævnlgt benyttede Rigsarkivets Samlinger. Han advarede bestandigt mod at fortabe sig i de mange utrykte Kilder og betonedede ideligt Nødvendigheden af at skaffe

sig et godt og sikkert Overblik over den almindelige Historie i den Periode, man vilde behandle. I private Samtaler vendte Dr. Kornerup sig ofte med Beklagelse mod den aftagende Forstaaelse for de humane Videnskaber, han mente at kunne spore, og om Udviklingen i det kirkelige Liv kunde han udtale sig heftigt, ja stundom bittert. I de sidste Samtaler lod han forstaa, at selvom han vilde fortsætte sine mange Undersøgelser, følte han sig stadig nærmere ved Vejens Ende. Den samme Ytring af Vemod, der lød mærkværdigt i den tilsyneladende saa raske og sunde Mands Mund, findes i den sidste Artikel om J. P. Mynster i »Kirkehistoriske Samlinger«. Her citerer han Virgils Ord fra Æneiden (X,467-68):

Stat sua cuique dies, breve et inreparabile tempus
Omnibus est vitæ — — —

Hertil kunde der svares med Euripides (Nauck 910):

Ὅλβιος ὅστις τῆς ἱστορίας
ἔσχε μάθησιν.

Det bevidner ogsaa Dr. Kornerup med sit Forfatterskab.

Knud Banning